

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ

(Суми, 23-24 квітня 2015 року)

Diskursanalyse und das Fach Deutsch als Fremdsprache handelt. Als die bedeutendsten Aspekte der Verbindung von Sprache und Kultur werden die unterschiedlichen Verfahren und Methoden der Konversations- und Diskursanalyse, Textsorten sowie die Erforschung von Stereotypen und Vorurteilen angesehen [2].

1. Axmanova A. Interkulturelle Kommunikation im Bezug auf die Problematik von deutschen Tabuwörtern aus dem Themenbereich / A. Axmanova. – Brno, 2013. – S. 16.
2. Götze L. Konzepte der interkulturellen Kommunikation Röhrig Universitätverlag, 2004. – S. 33.
3. Prucha J. Interkulturní komunikace / J. Prucha. – Praha : Grada Publishing, 2010. – S. 13 – 28.

ПОНЯТТЯ ЕМПАТІЇ В ЛІНГВІСТИЦІ

Нефедченко О. І.

Розвиток сучасної лінгвістики тісно пов'язаний з відображенням почуттів у мові та способів прояву емоційного ставлення співрозмовників один до одного. Здатність комуніканта розпізнавати емоційний стан іншого, прийняти переживання як свої та надати підтримку називається емпатією. Термін “емпатія” походить від грецьких *en* – всередині та *pathos* – почуття, страждання, хвороба й означає відчуття, співпереживання та розуміння психологічного стану іншої людини, вміння поставити себе на її місце. Поняття емпатії бере початок з психології, куди воно було введене Е.Тітченером та означало розглядання ситуації з точки зору співрозмовника, емоційне вчуття, розуміння сприйняття його актуального емоційного стану. Але в лінгвістиці емпатія має інші категорії та вияви.

Розрізняють такі види емпатії: *інтуїтивна* – підсвідома реакція на переживання іншої людини; *раціональна* – реакція на основі інтенсивного аналізу інформації про іншого; *емоційна* – емоційний відгук на переживання та почуття іншого; *когнітивна* – характеризується домінуванням процесів розуміння іншого, оцінки перспективи подальшого розгортання подій; *поведінкова* – реакція вольового типу, яка виражається у спонуканні об'єкта емпатії до чого-небудь [1, с. 15]. Емпатія пов'язана зі співпереживанням і

співчуттям. Співпереживання – це переживання індивідом тих самих почуттів, які відчуває інший, але зі спрямуванням цього переживання на себе. Співчуття визначається як переживання індивідом неблагополуччя іншого. З вищесказаного можна зробити висновок, що в процесі співпереживання людина забуває про відмінності між собою та іншими, перетворюючи чужі переживання на свої. Найвищим ступенем прояву людських емпатійних переживань є надспівчуття, що проявляється в формі безкорисливої допомоги.

Деякі вчені вирізняють такі види емпатії, як емоційну, когнітивну та кінетичну. Когнітивна емпатія передбачає “розуміння психічного стану інших людей без зміни свого психічного стану”, емоційна емпатія – “розуміння психічного стану інших людей і співпереживання, співчуття”. Кінетичний тип характеризується діями емпатизованої особистості й найчастіше є найглибшим проявом емпатії [2, с. 181].

Емпатія експліцитно та імпліцитно репрезентована не тільки в усному діалозі, але й у листуванні, художніх творах та соціальній рекламі. Прояв емпатії може бути здійснений за допомогою вербальних та невербальних засобів спілкування.

Наприклад:

“Why James,” – she hugged him, “I hardly recognized you! How handsome you look” (Monk, с. 138).

“Think of all the harm you might do”

“I must know”, she said, tears falling down her face (Binchy, с. 133).

У цих уривках автор виражає емпатію за допомогою невербальних засобів *she hugged him* та *tears falling down her face*

Вербальні засоби спілкування чітко прослідковуються в таких уривках:

“And you, Millie. Oh, but you’ve no idea how much I’ve looked forward to this!” (Monk, с. 138).

“Poor Millie. Life’s used us both badly. Stay here with me, it could be so good” (Monk, с. 141).

На наш погляд, автор використовує такі маркери емпатійності, як фразеологізм *Life’s used us*, вигук *Oh*, прислівник *badly*, емоційно-оцінювальний прикметник *Poor*, дієслово *have looked forward to*, яке підкреслює переживання співрозмовника. В останньому уривку емпатія виявляється в призиві комуніканта залишитися разом для покращення емоційного стану *Stay here with me, it could be so good*.

Таким чином маркери емпатії створюють позитивну атмосферу між співрозмовниками, за допомогою них адресат відчуває підтримку адресанта, його готовність прийти на допомогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Козяревич Л. В. Вербальні й невербальні засоби емпатизації діалогічного дискурсу (на матеріалі англійської прози ХХ століття): дис. кандидата філол. наук : 10.02.04 / Л. В. Козяревич. – Київ , 2006. – 191 с.
2. Невська Ю. В. Емпатія як ознака ділового листування М. Куліша / Ю. В. Невська // Лінгвістичні дослідження : Зб. наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – 2012. – Вип. 34. – С. 179–186.
3. Чуланова Г. В. Лінгво-прагматичні особливості тексту-регулятиву в рекламно-художньому дискурсі сучасної англійської мови) : дис. кандидата філол. наук : 10.02.04 / Г. В. Чуланова. – Суми, 2012. – 241с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Connie Monk. Fortune's daughter. – Diamond Books, 1994. – 382 p.
2. Maeve Binchy. The Glass lake. – Orion, 1994. – 692 p.

PHILOSOPHY OF EDUCATION

I. A. Bashlak

Across Europe, university life is changing at an unprecedented rate. As a result practically all European universities face these changes and problems which are common to them. What is the role of the university today? Should national universities provide learning opportunities regardless of economic and social needs of the country, as well as the problems that the state poses and solves? Or universities should be centers of applied knowledge, being engaged in business, taking the mission of meeting economic and social demands? These two questions represent two extreme positions, which are constantly being discussed at the Conference of European Rectors (CRE) / Association of European Universities, as well as at forums for the European Association of Research institute (EAIR) and the British Society for the study of problems of higher education (SHRE). Society often makes different and often conflicting requirements for universities, though in public education reform programs they are presented as priorities of state educational policy in the form of a plain language. All modern European societies are